

ननु कृषिपर्वन्यायेनेदेवापेक्षाकर्मसिद्धिर्न कर्मपेक्षं देवमिति प्रत्यक्षं तत्कथं विपरीतमुच्यत इत्याशङ्क्याह अभीति देवस्य प्राक्कर्मणा अभ्युत्थानं व्यापारो हि विध्यः संचिन्नरूपेणावस्थानकः
भोगार्थं समारंभरूपो द्वितीयः तत्र समाख्येन उत्थानेन तदनुकूलनकर्मणा च एहि कं फलमाप्नुयात् विधिना त्रास्त्रिणकर्मणा च तदनुसारिणा स्वर्गमार्गमवाप्नुयात् देवाधीनो भोगः कर्मो धीनः
संचय इति निष्कर्षः कृष्यादावपि देवप्रीतिक्षणांकारुषकर्म संचनादिनापि फलस्योत्पादयितुं शक्यत्वादिति भावः ॥१०॥ इति श्रीमन् अनुशासनोपनिषद् ॥६॥ ॥१०॥
अद्विषन् गौतमीवारिन् ज्ञात्वा दुःखं स्वदोषजं दत्त्वा पिशारं न तिथीन् सुदर्शन इवार्चयन् ॥१॥ ब्राम्हण्यं दुर्लभं जानन् विवर्धमिन्न निदर्शनात् आनृणां स्य परो धर्म इति यः शक्यवस्थितः

अभ्युत्थानेन देवस्य समाख्येन कर्मणा ॥ विधिना कर्मणा चैव स्वर्गमार्गमवाप्नुयात् ॥४९॥ इति श्री महाभारते अनुशासनोपनिषद् ॥४९॥ दानधर्मे देवपु
रुषकारनिर्देशो षष्ठोऽध्यायः ॥६॥ युधिष्ठिर उवाच कर्मणा च समस्तानां श्रमाणां भरतर्षभ ॥ फला निमहं तं श्रेष्ठं प्रज्झहि प

रिष्टच्छतः ॥१॥ श्रीश्रम उवाच हंतैकं यथिष्यामि यन्मां पृच्छसि भारत ॥ रहस्यं यद्वर्षाणां तु तच्छृणुष्व युधिष्ठिर ॥ यागतिः प्राप्य ते येन प्रत्यभावे
चिरेप्सिता ॥२॥ येन येन शरीरेण यद्यत्कर्म करोति यः ॥ तेन तेन शरीरेण तत्फलमुपाप्नुते ॥३॥ यस्यायस्यामवस्थायो यत्करोति श्रुभाश्रुभं ॥ त
स्यां तस्यामवस्थायो भंक्ते जन्म निजन्म नि ॥४॥ न नश्यति कृतं कर्म सदाप्येवं दिग्गैरिह ॥ तेह्यस्य साक्षिणो नित्यं पृष्ठ आत्मा तथैव च ॥५॥ चक्षुर्देहा
न्मनो दद्याद्देवं दद्याच्च सूनुतां ॥ अनुव्रजेदुपासीत समयज्ञः पंचदक्षिणः ॥६॥ यो दद्यात् पृष्ठिष्ठमन्तमध्वनिवर्तते ॥ आंताया दृष्टुं प्रवीर्यतस्य पु
ण्यफलं महत् ॥७॥ स्थण्डिलेषु शयानानां गृहाणि शयनानि च ॥ वीरवल्कलसंवीने वा सांस्थाभरणानि च ॥८॥ बाहूना निचयानां नित्यो गाम् नित्यो
धने ॥ अग्नीनुपशयानस्य राज्ञः पुरुषमेव च ॥९॥ रसानां प्रति संहारे सोभाग्यमनुगच्छति ॥ आभिषप्रति संहारे पशून् त्रांश्च विंदति ॥१०॥ अवाक
शिरास्तयो लंबे दुदुवांसं च यो वसेत् ॥ स ततं चैक शायी यः स लेभे तं प्सितां गतिं ॥११॥ पाद्यमासनमेवाथ दीपमन्त्रं प्रतिश्रयं ॥ दद्यात् तिथिपूजार्थं स
यज्ञः पंचदक्षिणः ॥१२॥

देवेन रक्ष्यते देहधर्मोऽतियन्त वाच धर्मो धि कारी षट्सूक्तो धर्मो थ सुनिनोच्यते ॥३॥ धर्मो स्तुतं भवतीत्युक्तं तत्र को धर्मः किं फलमिति जिज्ञासुर्युधिष्ठिर उवाच ॥१॥ गतिः फलं येन कर्मणा
प्रेत्य भावे मरणोत्तरं देहांतरप्राप्तौ ॥२॥ येनेति मनसा कृतस्य कर्मणः फलं मनसैव स्वप्नादो भंक्ते कायेन कृतस्य फलं कायेनैव भंक्ते जाग्रदादौ वित्यर्थः ॥३॥ अवस्थायाम् बाल्ये येनानादिरूपा
या आपद्यनापदिवा ॥४॥ नेति नाशो नैष्कल्यं अस्य कर्तुः साक्षिणामभावे हि कृतं वृथैव स्यान्न तु तत्सत्त्वे इति भावः ॥५॥ दद्याद्भयागतो यति शोचः ॥६॥ महत् अपरिमितं ॥७॥ चान
प्रस्थधर्मोणां फलान्याह स्थण्डिलेष्वित्यादिना ॥८॥ योगात्मनियोगयुक्तं चिन्ते ॥९॥ एक शायी ब्रह्मचर्यवान् ॥१०॥ ११॥ १२॥